

KONCEPCJA ORGANIZACJI
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

/wersja IV - zmodyfikowana w oparciu o wnioski i opinie
środowiska pożarniczego/

I. USTALENIA OGÓLNE.

Przedstawiona za pośrednictwem Komendantów Wojewódzkich straży pożarnych, we wrześniu 1991r. koncepcja Zespołu powołanego przez Ministra Spraw Wewnętrznych do Zorganizowania Państwowej Straży Pożarnej wywołała szeroki rezonans środowiska pożarniczego.

Rozumiejący potrzebę zmian dotychczasowego modelu ochrony przeciwpożarowej i dostosowania go do nowych, znacznie zwiększonych zadań - wyrazili na temat tej koncepcji opinie pozytywne i gotowość jej wdrażania. Rzadko te opinie były wyrażane w zinstytucjonalizowanej formie, bowiem Zespół się nie zwracał o ich pisemne poparcie.

Z drugiej strony część kadry kierowniczej KWSP i KRSP wyraziła wobec tej koncepcji negatywną ocenę, inspirując w tym zakresie posłów, senatorów, wojewodów by, wspierając swoim autorytetem, występowali z odpowiednimi wnioskami do Ministra Spraw Wewnętrznych Rządu, a nawet Sejmu RP.

Włączono w niektórych przypadkach do tej działalności nawet sejmiki samorządowe, rady i zarządy gmin, ogniwa Związku OSP, lokalną prasę, większe i mniejsze zakłady pracy. Sądzić należy, że w niektórych województwach działaniom organizatorskim w tym przedmiocie poświęcono wiele czasu i środków.

Zespół przedstawiając swoją koncepcję brał pod uwagę ewentualność oporu części środowiska wobec proponowanych zmian, a także koszty organizacyjnych związanych z przejściowym osłabieniem PSP.

Zrozumiałą jest opór części kadry pożarniczej u podłoża, którego leży poczucie zagrożenia dla zajmowanych stanowisk oraz osiągniętej stabilizacji służbowej. Proponowane zmiany z pewnością wymagały by, poza zmianą stanowisk, rezygnacji z wielu działań rutynowych, powtarzanych aż do uzyskania "specjalizacji" w swojej dziedzinie.

Niepokojącym jest jednak ,że wąski, mimo wszystko, interes niektórych grup naszej kadry przesłaniał główne cele i korzyści całej ochrony przeciwpożarowej.

Koncepcja Zespołu zakładała bowiem :

- zmniejszenie administracji pożarniczej,
- wzmocnienie jednostek ratowniczo-gaśniczych, które stanowią podstawę ogniwo PSP,
- gwarancję dalszego zatrudnienia dla każdego dotychczasowego funkcjonariusza pożarnictwa i pracownika cywilnego.

Należy przy tym zaznaczyć, że Zespół w swej działalności zdany był jedynie na własne siły i możliwości, nie znajdując praktycznie wciaż ze strony Komendy Głównej Straży Pożarnych.

Zespół opracował, niezależnie do I koncepcji, wariant II i III zakładające, mówiąc ogólnie, zwiększenie ilości obszarów operacyjnych /objętych działaniem KW PSP/ oraz liczby komend rejonowych PSP, które mogą być rozważane do ewentualnego wprowadzenia w innych warunkach prawno-organizacyjnych.

Zespół, mając na uwadze nadrzędny cel tj. utrzymanie jedności środowiska pożarniczego i pozyskanie jego powszechnego poparcia dla koniecznych reform tej służby proponuje :

1. przyjąć, że przedstawiona we wrześniu 1991r. koncepcja organizacji PSP /po dokonaniu pewnych, niezbędnych zmian wynikających z wnioskiem i propozycji środowiska/ jest podstawową, a jej wdrożenie będzie uzależnione od przewidywanych zmian w systemie administracyjno-terytorialnych kraju,
2. wprowadzić, na okres przejściowy tj. na czas organizowania PSP i nowego systemu ratowniczo-gaśniczego, zmodyfikowaną IV wersję koncepcji organizacji PSP zakładającą istnienie w ramach tej struktury :
 1. 450 jednostek ratowniczo-gaśniczych,
 2. 253 komend rejonowych PSP,
 3. 49 komend wojewódzkich PSP,
 4. Komendy Głównej PSP,
 5. Centrum Naukowo-Badawczego Ochrony Ppoż.,
 6. Szkół pożarniczych :
 - Szkoły Głównej Służby Pożarniczej
 - 2 Szkół Aspirantów Pożarnictwa
 - 14 Szkół podoficerów pożarnictwa.

Szczegółowe propozycje organizacji poszczególnych struktur PSP przedstawiamy poniżej .

11. Rozdział etatów osobowych dla Państwowej Straży Pożarnej.

Liczbę strażaków w poszczególnych krajach przyjęto określać wg. wskaźnika na 1000 mieszkańców. Zgodnie z zaleceniami CTIF wskaźnik ten powinien wynosić co najmniej 1,00.

W krajach zachodnich przypada na każde 1000 mieszkańców powyżej 1 strażaka. I tak wskaźnik ten wynosi w : RFN^{1,13}.....

W krajach Europy środkowo-wschodniej jest on.....
W Polsce, jeśli przyjąć ilość funkcjonariuszy i pracowników cywilnych jednostek centralnych, terenowych i resortowych zatrudnionych na 30.06 w liczbie 39.600, wskaźnik ten wynosił 1,04 strażaka na 1000 mieszkań

W ostatnim czasie nastąpiło zmniejszenie ilości zakładowych straży pożarnych oraz ich obsad osobowych, w związku z tym faktycznie wskaźnik ten jest obecnie niższy od 1,00.

Uwzględniając znaczny wzrost zadań Państwowej Straży Pożarnej należałoby dążyć do tego, by wskaźnik ten był zwiększony, a przynajmniej nie zmniejszany.

Z drugiej strony, uwzględniając możliwości finansowe Państwa musimy przyjąć, że Państwowa Straż Pożarna będzie organizowana na bazie i w oparciu o etaty osobowe dotychczasowych terenowych i centralnych jednostek ochrony przeciwpożarowej.

Liczba etatów ustalonych na koniec 1991r. dla tych jednostek wynosi 30.406 osób, co daje wskaźnik 0,79 strażaka na 1000 mieszkańców.

Przyjmując, że stan ten będzie utrzymany /zmniejszenie tej liczby praktycznie uniemożliwiłoby podjęcie nowych ustawowych zadań z zakresu ratownictwa/ proponuje się następujący rozdział etatów na poszczególne jednostki PSP.

Tabela Nr 1.

Lp.	Rodzaj jednostki PSP	Ilość etatów	w tym			
			strażacy	%	Pr.cywil- ni	%
1.	Jednostki ratow.-gaśn. / w liczbie 450 /	23.695	23.695	100	-	-
	- system zmianowy /średnio 16 osób na zmianę/	21.895	21.895	100	-	-
	- system codzienny /średnio 4 osoby na IRG/	1.800	1.800	100	-	-
2.	Komendy Rejonowe PSP / w liczbie 253/	3.070	2.456	80	614	20
	253 x średnio 12 osób	-	-	-	-	-
3.	Komendy Wojewódzkie PSP					
	- obsada podstawowa /49 x 27 średnio na KW/	1.350	810	60	540	40
	- zaplecze techniczne /49 x 25 średnio/	1.225	-	-	1.225	100
4.	Szkoły Pożarnicze :					
	a/ SGSP	280	112	40	168	60
	b/ Szkoły Aspirantów Poż./2/ /2 x 120 osób/	240	96	40	144	60
	c/ Szkoły Podoficerów Poż./14/ /14 x 20 osób/	280	140	50	140	50
5.	Centrum Nauk.Bad.Ochr.Pož.	110	33	30	77	70
6.	Komenda Główna PSP	160	64	40	96	60
	R A Z E M					

Powyższy rozdział etatów powoduje, że zatrudnieni w jednostkach ratowniczo-gaśniczych stanowią 78,4% ogółu zatrudnionych w KR PSP - 10%, w KW PSP /wraz z zapleczem/- 83% w szkołach pożarniczych- 2,5% i w jednostkach centralnych - 0,8%.

Rozdział etatów dla PSP w poszczególnych województwach wg.wskaźnika 0,79 strażaka na 1000 mieszkańców obrazuje Tabela Nr 2.

III. Komendy Rejonowe Państwowej Straży Pożarnej.

Z ustawy o ochronie przeciwpożarowej o PSP wynikają następujące zadania dla Komendy Rejonowej PSP /KR PSP/ :

1. analizowanie stanu bezpieczeństwa danego obszaru w zakresie pożarów i innych miejscowych zagrożeń oraz występowanie z odpowiednimi wnioskami w tym zakresie do właściwych organów, instytucji, organizacji oraz osób fizycznych,
2. organizowanie jednostek ratowniczo-gaśniczych PSP oraz nadzór nad ich działalnością,
3. organizowanie na szczeblu rejonu systemu i działań w zakresie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego współdziałanie w tym zakresie z właściwymi jednostkami i służbami,
4. opracowanie projektów rozmieszczenia liczebności i wyposażenia jednostek ochrony ppoż. z danego rejonu przewidzianych do włączenia do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego,
5. współpraca z organami samorządu lokalnego w zakresie realizacji zadań ochrony ppoż. ,
6. wykonywanie czynności kontrolno-rozpoznawczych w zakresie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych, rozpoznawania innych zagrożeń, także wstępnego ustalania przyczyn oraz okoliczności powstawania i rozprzestrzeniania się pożarów,
7. wydawanie decyzji oraz prowadzenie postępowania egzekucyjnego w razie stwierdzenia naruszenia przepisów ppoż.,
8. szkolenie i doskonalenie ochotniczych straży pożarnych oraz ich członków w zakresie ratownictwa,
9. organizowanie odpłatnego szkolenia dla pracowników innych jednostek ochrony ppoż. na zlecenie właściwych jednostek i zakładów,
10. załatwianie spraw osobowych związanych z mianowaniem, zwalnianiem, przenoszeniem, delegowaniem, zawieszaniem, wyróżnianiem, nagradzaniem i karaniem strażaków oraz pracowników cywilnych komendy rejonowej oraz jednostek ratowniczo-gaśniczej PSP w rejonie,
11. załatwianie spraw socjalno-mieszkaniowych oraz świadczeń rzeczowo - finansowych na rzecz pracowników komendy rejonowej i jednostek ratowniczo-gaśniczych w rejonie,
12. prowadzenie gospodarki materiałowej, obsługi magazynowej i warsztatu technicznej dla potrzeb komendy rejonowej i jednostek ratowniczo-gaśniczych,

13. administrowanie i bieżące utrzymanie budynków, obiektów, terenów i lokali mieszkalnych będących w zarządzie oraz użytkowaniu komendy rejonowej i jednostek ratowniczo-gaśniczych,
14. obsługa finansowo-kasowa komendy rejonowej i jednostek ratowniczo-gaśniczych w zakresie określonym przepisami szczegółowymi.

Uwzględniając zarówno zakres zadań jak i potrzebę racjonalizacji zatrudnienia w komendach rejonowych PSP, proponuje się zasady rozmieszczenia komend rejonowych PSP :

1. jedna komenda rejonowa średnio na 150.000 mieszkańców,
2. w 5 dużych aglomeracjach miejskich tj. w Warszawie, Krakowie, Łodzi, Poznaniu i Wrocławiu działa po jednej komendzie rejonowej PSP,
3. po obliczeniu ludności tych 5 miast przypadnie jedna KR PSP na 130.000 mieszkańców.

Ilość dotychczasową i proponowaną KR PSP /wg. wskaźnika 1 KR na 130.000 m./ przedstawia tabela Nr 2, w której zastosowano 3 odstępstwa od powyższych zasad i tak :

- zmniejszono do 19 /wg. wskaźnika 31/ liczbę KR PSP dla województwa katowickiego uwzględniając dużą gęstość zaludnienia na jej obszarze
- przyjęto minimalną ilość 3 KR PSP dla województwa, zwiększając tym samym o 1 liczbę komend w województwach: bielsko-bialskim i chełmskim w których wg. wskaźnika winno być po 2 KR PSP,
- utrzymano dotychczasową ilość komend rejonowych w województwach: bielskim i gdańskim.

IV. Komendy Wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej.

Do ustawowych zadań komendy wojewódzkiej PSP wynikających z zadań i kompetencji Komendanta Wojewódzkiego PSP, należy:

1. analizowanie stanu bezpieczeństwa województwa w zakresie pożarów, klęsk żywiołowych i innych miejscach zagrożeń oraz występowaniu z wnioskami w tym przedmiocie do właściwych organów, instytucji, organizacji oraz osób fizycznych,
2. opracowywanie opinii i wniosków dot. struktury organizacyjnej komendy wojewódzkiej i komend rejonowych oraz w sprawach powoływania i rozwiązywania siedzib, norm liczebności i wyposażenia jednostek ratowniczo-gaśniczych z terenu województwa,
3. dokonywanie ocen działalności komend rejonowych i jednostek ratowniczo-gaśniczych na terenie województwa,

4. organizowanie na szczeblu województwa systemu :
 - a/ alarmowania i kierowania akcjami w czasie walki z pożarami oraz likwidacji miejscowych zagrożeń,
 - b/ współdziałania z innymi służbami ratowniczymi w czasie klęsk żywiołowych oraz likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne służby ratownicze.
5. wydawanie opinii i sprawowanie czynności nadzorczych w zakresie organizacji i funkcjonowania zakładowych straży pożarnych, zakładów służb ratowniczych, gminnych zawodowych straży pożarnych, terenowych służb ratowniczych i innych jednostek ratowniczych na terenie województwa,
6. przedstawienie na żądanie wojewody informacji o stanie ochrony przeciwpożarowej w województwie,
7. sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów ppoz.,
8. koordynowanie czynności kontrolno-rozpoznawczych komend rejonowych PSP oraz realizacja zadań organu odwoławczego II instancji od decyzji w sprawach przestrzegania przepisów przeciwpożarowych,
9. załatwianie spraw kadrowych związanych z :
 - a/ powoływaniem i odwoływaniem dowódców jednostek ratowniczo-gaśniczych,
 - b/ wnioskowaniem w sprawach powołania komendantów i zastępców komendantów rejonowych,
 - c/ wnioskowaniem o nadanie stopni służbowych dla oficerów i aspirantów PSP,
 - d/ nadawaniem stopni służbowych dla podoficerów PSP,
 - e/ stosunkiem służbowym strażaków pełniących służbę i pracowników cywilnych pracujących w Komendzie Wojewódzkiej PSP,
10. załatwianie spraw socjalno-mieszkaniowych oraz świadczeń rzeczowo-finansowych dla strażaków i pracowników cywilnych KW PSP,
11. gospodarowanie przydzielonymi lokalami mieszkaniowymi na potrzeby strażaków,
12. planowanie potrzeb materiałowo-technicznych jednostek PSP z terenu województwa oraz dokonywanie zakupów inwestycyjnych sprzętu poż. na potrzeby jednostek PSP z terenu województwa,
13. pełnienie funkcji dysponenta kredytów budżetowych III stopnia oraz dokonywanie rozdziału środków finansowych na potrzeby komend rejonowych,
14. obsługa finansowo-księgowo oraz kasowa Komendy Wojewódzkiej,

15. organizowanie zaplecza warsztatowo-technicznego na potrzeby jednostek PSP z terenu województwa,
16. budownictwo i remonty kapitalne obiektów i budynków jednostek PSP,
17. gospodarka materiałowa i magazynowa w Komendzie Wojewódzkiej,
18. administrowanie obiektami i budynkami zarządzanych i użytkowanych przez Komendę Wojewódzką.

Pracą Komendy Wojewódzkiej kieruje komendant wojewódzki PSP. Ustawodawca, używając w art.12 ust.2 o PSP liczby mnogiej, zakładał możliwość powołania co najmniej 2 zastępców komendanta wojewódzkiego.

Biorąc jednak pod uwagę funkcję zastępcy, dotychczasowe doświadczenia z polityki funkcjonowania KWSP jak i wreszcie względy organizacyjno-ekonomiczne, proponuje się przyjęcie zasady, że w każdej komendzie wojewódzkiej PSP tworzone jest jedno stanowisko służbowe zastępcy komendanta wojewódzkiego PSP.

Uwzględniając rodzaj i zakres poszczególnych zadań - zadań komendy wojewódzkiej PSP proponuje się by strukturę tej jednostki tworzyły :

1. kierownictwo tj. Komendant Wojewódzki i Z-ca Komendanta Wojewódzkiego
2. Wydział Liniowy /Ratowniczo-Gaśniczy/
3. Wydział Kontrolno-Rozpoznawczy
4. Wydział Organizacyjno-Administracyjny
5. Wydział Techniczno-Kwatermistrzowski
6.

Wydziałami kierowali by kierownicy wydziałów.

Przewiduje się, że w Komendach Wojewódzkich służbę pełnić będzie średnio po 17 strażaków PSP oraz 35 pracowników cywilnych. Możliwość podwyższenia tych norm należałoby rozważać na zasadzie wyjątkowości i tylko w odniesieniu do województw o najwyższej ilości IRC i strażaków PSP.

Natomiast działania odwrotne tj. zmniejszenie obsady KW PSP winny zakładane, zwłaszcza w województwach o mniejszej liczebności IRC, jako reguła.

Zgodnie z ustawą o PSP strukturę organizacyjną obejmującą m.in. rodzaj stanowisk pracy, komórek organizacyjnych, ich obsadę określa dla KW i KR PSP Komendant Główny Straży Pożarnej.

ROZLICZENIE ETATÓW

do newsji Nu 1/4

I Jednostki centralne

	"starych"	"nowych"	ogółem
1. KG PSP	64	96 (60%)	160
2. CNBOPoj.	33	77 (70%)	110
3. Rezerwa	100	—	100
		Razem	370

II Szkoły policejne

1. SG SP	112	168 (60%)	280
2. SAP 2X	96	144 (60%)	240
3. Ośrodki szkolenia (14)	104	156 (60%)	260
		Razem	780

III Komendy wojewódzkie

49 wojenictwa (sr. 27)	810	540 (40%)	1350
49 zaplecia techniczne (sr. 25)	—	1225 (100%)	1225
		Razem	2575

IV Komendy powiatowe

140mg 253 (sr. 12)	2456	614 (20%)	3070
		Razem	3070

V. Jednostki Robotniczo - Górnice

system zmieszany 450 jednostek
(średnio na zmieszanie w kraju
16 osób) 27.895

system codzienny 450 jednostek
(codziennie 2 zaplecze techniczne
średnio 4 na JRG) 1800

razem 23.695

ogółem 30.490

VI. Wskaźniki

1. Ogółem zatrudnionych 30490 tj. 0.798 pracowników na 1000 miesz.

2. W podziale bojowym JRG 23695 tj. 0.62 strażaka na 1000 miesz.

3. Prace wyciągowe 3020 tj. 0.07 cywila na 1000 miesz.

4. Zatrudnienie świadczący
usługi wewn.

(KW, KR, podziemny ogon) 28040 tj. 0.73 zatrudn. na 1000 miesz.

5. Szkoty 780 tj. 0.02 wykład. na 1000 miesz.

Wskaźniki procentowe:

Zatrudnieni 30490 = 100% z tego

- jedn. centralne 270 = 0,8%

- rezerwa 100 = 0,3%

- szkoty 780 = 2,5%

- KN z zapleczy 2575 = 8,4%

- KR PSP 3070 = 10,1%

- jednostki w km kw. 23695 = 77,9%
100%

- cyfry 3020 = 9,9%

- pracujący 8 godz. 6695 = 21,9%

(centra, szkoły, KO, KR)

- pracujący 8 godz.
bez eksploatacji techn. stowiska
kuchnia i szkoły, centrum
czysta administracja 2385 = 7,8%

1) komenda Rejonowa sędziów na 150 000 mieszkańców

2) Najmniejsza JRG - minimum 11 osób na zmianie

3) w 5 miastach (b. wydzielone) niezależnie od ilości
mieszkańców może mieć tylko 1 KR PSP

4) Kolumnie woj. wykorzystuje indywidualnie

5) samodzielnemu woj. dołoży 1 KR PSP ze względu na
duży obszar i niewielkim zatrudnieniem

6) nie można powstać KR PSP w siedzibie Rejonu PSM.
Pomocnej jeżeli obszar nie ma JRG

7) nie można powstać KR PSP w miejscowości jeżeli w niej
nie ma JRG

8) najmniejszy wskaźnik ilości KR PSP w województwie = 3
dotychczas po 1 w chajmskim i białopodlaskim

9) Jsić ogólna etatów w województwie wynika ze
wskaźnika 0,798 zatrudnionego na 1000 mieszkańców

10) Jsić KR PSP wynika ze wskaźnika 1 KR PSP na
150 000 mieszkańców (wyjątek 6 aglomeracji)

11) Siedziba JRG jest obecną siedzibą kierowniczą ZSP

12. Porozumienie etatów na poszczególne jednostki organizacyjne (tj. KŚ, KR, JRG, Lpłene) w Województwie proponuje i oblicza w ustalonych oile kraju zarząd - Komendant Województwa a zgodnie z ustawa zarządca KG PSP

13. Lista województwa z proponowaną ilością KR PSP w załączeniu.

N-ka - 16. I. 92 g. 0 31